

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Mity i magia w nauce, czyli skąd się biorą teorie spiskowe i pseudonaukowe						
Kierunek studiów	-----						
Data rozpoczęcia studiów	luty 2025r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2024/2025		
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć			z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			online		
Rok studiów	-----	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	-----	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki/praktyczny	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Katedra Filozofii i Metodologii Nauk						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		Dr hab. Przemysław Parszutowicz, prof. PG				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		Dr hab. Przemysław Parszutowicz, prof. PG				
Formy zajęć i metody nauczania	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	Celem kursu jest przedstawienie najważniejszych mechanizmów myślenia mitycznego i magicznego, będącego jednym z głównych motorów powstawania teorii spiskowych i pseudonaukowych. W dobie zauważalnego wzrostu liczby tzw. alternatywnych wyjaśnień oraz prób dezawuowania i deprecjonowania osiągnięć nauki, niezwykle istotna jest umiejętność ich rozpoznawania i odpierniania. Uczestnicy kursu zostaną zaznajomieni z podstawowymi technikami myślenia krytycznego umożliwiającymi identyfikację błędów logicznych prowadzących do powstawania narracji pseudonaukowych. Zapoznają się także z przykładami oraz niektórymi przyczynami obecności myślenia mitycznego i magicznego w nauce współczesnej.						
Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy		Efekt z przedmiotu			Sposób weryfikacji i oceny efektu	
	[K7_U71] potrafi zastosować wiedzę z zakresu nauk humanistycznych lub społecznych lub ekonomicznych lub prawnych do rozwiązywania problemów		Student potrafi rozpoznać podstawowe błędy metodologiczne w badaniach naukowych. Umie wskazać i nazwać procesy prowadzące do powstawania teorii pseudonaukowych. Potrafi pokazać różnice modalności kategorii poznawczych w różnych dziedzinach kultury.			Ocena wiedzy faktograficznej.	
	[K7_K71] potrafi wyjaśnić potrzebę korzystania z wiedzy z zakresu nauk humanistycznych lub społecznych lub ekonomicznych lub prawnych w funkcjonowaniu w środowisku społecznym		Student potrafi skutecznie argumentować na rzecz poprawności koncepcji naukowych wskazując kluczowe cechy stanowiące o ich powszechności i pewności. Potrafi rozpoznać elementy myślenia magicznego i mitycznego w tzw. wyjaśnieniach alternatywnych oraz pseudonaukowych.			Ocena umiejętności komunikacji. Ocena umiejętności analizy i interpretacji teorii naukowych i pseudonaukowych.	
	[K7_W71] ma wiedzę ogólną w zakresie nauk humanistycznych lub społecznych lub ekonomicznych lub prawnych obejmującą ich podstawy i zastosowania		Student zna podstawowe mechanizmy tworzenia pojęć i teorii naukowych, a także podstawowe kategorie myślenia mitycznego. Zna zasady krytycznego myślenia oraz identyfikacji błędów poznawczych. Potrafi zastosować te zasady we własnej pracy badawczej i rozpoznać je w istniejących już wynikach badań.			Ocena wiedzy faktograficznej.	
Treści przedmiotu	Magia, mit, religia, metafizyka, nauka; dowody anegdotyczne; magia sympatyczna i zaraźliwa; kult cargo jako przykład myślenia mitycznego; Weber i odczarowanie świata; prawda i względność w nauce; od substancji do funkcji; podstawowe zasady filozofii krytycznej; podstawowe kategorie myślenia mitycznego; <i>metabasis eis allo genos</i> ; nauka i pseudonauka – koncepcje demarkacji; falsyfikacjonizm Poppera; anarchizm metodologiczny						

	Feyerabenda; przegląd popularnych teorii spiskowych; myślenie mityczne w naukach ścisłych – mit scjentyzmu; techniki mitów politycznych.		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Kolokwium końcowe	50%	100%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>E. Cassirer, <i>Mit państwa</i>, przeł. A. Staniewska, Warszawa 2006. A. Chalmers, <i>Czym jest to, co zwiemy nauką?: Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki: Wprowadzenie do współczesnej filozofii nauki</i>, przeł. A. Chmielewski, Wrocław 1997. M. Gardner, <i>Pseudonauka i pseudouczenie</i>, przeł. B. Krzyżanowski i W. Zon, Warszawa 1966. <i>Pogranicza nauki. Protonauka – Paranauka – Pseudonauka</i>, red. J. Zon, Lublin 2009. A. K. Wróblewski, <i>Prawda i mity w fizyce</i>, Warszawa 1987. I. Lakatos, <i>Nauka a pseudonauka</i>, 1974, przeł. W. Sady (www.sady.up.krakow.pl/filnauk.lakatos.naukapseudonauka.htm). Ł. Lamża, <i>Światy równoległe. Czego uczą nas płaskoziemcy, homeopaci i różdżkarze</i>, Wołowiec 2020.</p>	
	Uzupełniająca lista lektur	<p>J. Bricmont, A. Sokal, <i>Modne bzdury. O nadużyciach nauki popełnianych przez postmodernistycznych intelektualistów</i>, przeł. P. Amsterdamski, Warszawa 2004. M. Grabowski, <i>Istotne i nieistotne w nauce : szkice z aksjologii nauki</i>, Toruń 1998. P. Parszutowicz, <i>Ernst Cassirer i „deontologizacja nauki”</i>, [w:] „Archai”, t. 1 – Filozofia a nauka, red. M. Czarnocka, Warszawa 2011. P. Parszutowicz, <i>Fenomenologia form symbolicznych</i>, Warszawa 2013. T. Phillips, J. Elledge, Spisek. <i>Czyli kto nam wszczepia czipy i inne popieprzone teorie</i>, Warszawa 2023. M. Rotkiewicz, <i>Kto i dlaczego wierzy w pseudonaukowe bzdury</i>, w: www.polityka.pl/niezbednik/1773196,1,kto-i-dlaczego-wierzy-w-pseudonaukowe-bzdury.read A. Stanisławska, P. Stanisławski, <i>Fakt, nie mit</i>, Wydawnictwo W.A.B 2019. www.crazynauka.pl www.mitologiawspolczesna.pl www.kwantowo.pl/tag/pseudonauka</p>	
	Adresy eZasobów		
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	<p>Jakie są główne mechanizmy myślenia mitycznego? Na czym polega błąd <i>metabasis eis allo genos</i>? Czym jest falsyfikacjonizm? Na czym polega różnica w rozumieniu przyczynowości w myśleniu mitycznym i naukowym? Na czym polega dowód anegdotyczny? Co to jest anarchizm metodologiczny? Na czym polega kult cargo i voodoo?</p>		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy		